

Sygn. akt I C 1189/16

WYROK W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lutego 2017 roku

Sąd Rejonowy w Wieluniu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Ewelina Puchalska

Protokolant: sekr. D. S.

po rozpoznaniu w dniu 07 lutego 2017 roku w Wieluniu

sprawy z powództwa (...) S.A. w B.

przeciwko B. K. i H. K.

o zapłatę

1. uchyla w całości nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany przez Sąd Rejonowy w Wieluniu w dniu 14 listopada 2016 roku w sprawie o sygn. akt I Nc 1831/16,
2. zasądza solidarnie od pozwanych B. K. i H. K. na rzecz powoda (...) S.A. w B. kwotę 1 038 zł (jeden tysiąc trzydzieści osiem złotych) z odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 20 sierpnia 2016 roku do dnia zapłaty,
3. umarza postępowanie w części w jakiej powód cofnął pozew,
4. oddala powództwo w pozostałej części,
5. zasądza od powoda (...) S.A. w B. solidarnie na rzecz pozwanych B. K. i H. K. kwotę 1 593 zł (jeden tysiąc pięćset dziewięćdziesiąt trzy złote) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 1189/16

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. w B. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanych B. K. i H. K. kwoty 5 174,59 zł z odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie i zasądzenie kosztów procesu.

Od wydanego w postępowaniu nakazowym nakazu zapłaty zarzuty złożyli pozwani, wnosząc o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

W piśmie z dnia 02 stycznia 2017 r. powód cofnął pozew w zakresie kwoty 186 zł i zrzekł się roszczenia w tej części. (k. 39)

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

W dniu 14 maja 2015 r. pozwani zawarli z powodem umowę pożyczki gotówkowej nr (...) - (...) na kwotę 8 096 zł. Zgodnie z umową z udzielonej pożyczki powód potrącił opłatę przygotowawczą w kwocie 502 zł i ubezpieczenie w kwocie 2 594 zł. Pozwani otrzymali do dyspozycji kwotę 5 000 zł. Pożyczkę mieli zwrócić w 18 ratach miesięcznych po 471 zł, powiększonych o wynagrodzenie umowne w kwocie 382 zł. Łącznie zatem mieli zwrócić powodowi 8 478 zł. Dodatkowym, obok ubezpieczenia pożyczki, zabezpieczeniem jej spłaty był weksel in blanco podpisany przez pozwanych, który zgodnie z deklaracją wekslową powód mógł wypełnić w razie niedotrzymania przez pozwanych warunków umowy. (dowód: umowa k. 41, 45-49, deklaracja wekslowa k. 52, umowa ubezpieczenia k. 43-44, m kalendarz spłat k. 50)

Od dnia 20 lutego 2016 r. pozwani zaprzestali regularnej spłaty pożyczki w określonych umową ratach, wobec czego powód wezwał ich do ostatecznej zapłaty, zastrzegając wypowiedzenie umowy. (dowód: wezwania wraz z dowodami ich nadania k. 52-59)

W dniu 15 maja 2015 r. powód wypełnił weksel in blanco podpisany przez pozwanych na kwotę 5 674,59 zł z datą płatności 19 sierpnia 2016 r. (dowód: weksel k. 5)

Pismem z dnia 20 lipca 2016 r. powód wypowiedział pozwanym umowę pożyczki z zachowaniem terminu 30 dni i wezwał do zapłaty kwoty 5 674,59 zł, z czego 4 510 zł miała stanowić kwota niespłaconej pożyczki, 23,14 zł odsetki umowne w wysokości 4 krotności stopy kredytu lombardowego NBP, 902 zł kosztów windykacji, 210 zł kosztów monitów, 29,45 zł odsetek od zadłużenia przeterminowanego. (dowód: wypowiedzenie umowy k. 6 i 7)

Do dnia 20 lipca 2016 r. pozwani zwrócili powodowi z udzielonej pożyczki 4 654 zł. (dowód: zestawienie wpłat k. 51)

Strony łączyła w 2013 r. także inna umowy pożyczki, w której ubezpieczenie wynosiło 8 307 zł, z czego 7 699,50 zł stanowiła prowizja dla pożyczkodawcy z tytułu ubezpieczenia pożyczki, zaś 607,50 zł stanowiło prowizję dla ubezpieczyciela. W tej sprawie przed tutejszym Sądem toczy się proces pod sygn.. akt I C 1190/16. (dowód: zestawienie z umowy k. 73)

Sąd dokonał powyższych ustaleń na podstawie dokumentów przedstawionych przez powoda, co do których treści prawdziwości pozwani nie zgłaszali zastrzeżeń.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Umowa pożyczki jaką zawarli pozwani jest stosunkiem zobowiązaniowym. Główne obowiązki stron umowy wynikają z przepisu art. 720 k.c., zgodnie z którym dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Ustawodawca pozostawił stronom swobodę w ustaleniu, czy umowa pożyczki będzie odpłatna, czy też nie. W przypadku pożyczek pieniężnych odpłatność wiąże się najczęściej z obowiązkiem zapłaty odsetek umownych (art. 359 k.c.).

W niniejszej sprawie pożyczkodawcą był podmiot profesjonalnie zajmujący się udzielaniem pożyczek pieniężnych, którego działalność opiera się na osiągnięciu zysku z udzielania konsumentom pożyczek odpłatnych - oprocentowanych. W odniesieniu do tego rodzaju umów pożyczek granice korzyści, jakie mogą osiągać pożyczkodawcy, wyznacza ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (t. jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 1528 z późn. zm.).

Pożyczkobiorcy w zamian za uzyskaną od powoda kwotę pieniędzy 5 000 zł, zobowiązali się do zwrotu 8 478 zł. Umowa będąca przedmiotem sporu w niniejszej sprawie zawarta została przy zastosowaniu wykorzystywanych przez powoda formularzy zaakceptowanych przez pozwanych, którzy jak twierdzą, nie mieli wpływu na treść zawartej umowy, ani możliwości negocjowania jej szczegółowych warunków.

Przepis art. 385¹ § 3 k.c. wprowadza dla konsumenta domniemanie,

w myśl którego nie są indywidualnie uzgodnione te postanowienia, które zostały przejęte z wzorca zaproponowanego przez kontrahenta. Chodzi tu niewątpliwie o same postanowienia wzorca, ale także i te, które uprzednio zawarte w nim włączone zostały do treści umowy. Do wykazania, że kwestionowane postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, nie jest wystarczające wykazanie, iż w tej kwestii między stronami toczyły się negocjacje, jeśli bowiem postanowienie umowy nie uległo zmianom

w trakcie negocjacji, to przepis art. 385¹ k.c. znajdzie zastosowanie. Chyba że to przedsiębiorca wykaże, iż zaakceptowanie klauzuli przez strony było oparte na rzetelnych i wyrównanych negocjacjach (por. Komentarz do art. 385¹ k.c. pod red. E. Gniewka cyt. za M. Jagielska, Nowelizacja, s. 698 i n., Legalis).

Wskazać należy co prawda, iż postanowienia zawartej przez strony umowy nie są sprzeczne w ustawą o kredycie konsumenckim w treści obowiązującej w chwili jej zawarcia (brak unormowania co do maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów pożyczki), natomiast analiza jej treści w części dotyczącej warunków wykonania umowy i ekwiwalentności świadczeń budzi poważne wątpliwości ich zgodności w świetle art. 385¹ k.c. Zgodnie z treścią tego przepisu postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (§ 1). Zgodnie z § 2, jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Za nieuzgodnione indywidualnie uważa się te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§ 3 i 4).

W przypadku wyłączenia spod kontroli postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, o których mowa w zdaniu drugim § 1 cytowanego art. 385¹ k.c., do świadczeń głównych nie zalicza się odsetek za opóźnienie, opłat i prowizji za prowadzenie rachunku bankowego, natomiast już odsetki kapitałowe stanowią wynagrodzenie za korzystanie z cudzego kapitału (por. Komentarz do art. 385¹ k.c. E. Łętowska, Legalis). W tym zakresie kwestionowana przez pozwanych zasadność zwrotu powodowi wynagrodzenia umownego w kwocie 382 zł z nie stanowi niedozwolonej klauzuli umownej. Sformułowane zostało ono jednoznacznie, zawarta przez strony pożyczka miała charakter odpłatny, zaś wysokość naliczonego wynagrodzenia nie przekracza wysokości odsetek maksymalnych.

W przedmiotowej sprawie za niedozwolone postanowienia umowne, a więc takie na których treść pozwani nie mieli rzeczywistego wpływu, narzucone przez pożyczkodawcę uznać należy zapisy umowy zawarte w pkt. 11.2 a-c, postanowienie dotyczące wysokości ubezpieczenia pożyczki i wysokości opłaty przygotowawczej.

Zastrzeżone przez pożyczkodawcę w pkt. 11.2.a. umowy prawo naliczenia dla całej kwoty pożyczki maksymalnej wysokości odsetek umownych na poziomie czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP w przypadku wypowiedzenia umowy oraz postanowienie z pkt. 11.2.b i 11.2.c umowy

o uprawnieniu pożyczkodawcy do żądania od pożyczkobiorcy zapłaty kwoty

w wysokości do 20% z pozostałej do zapłaty pożyczki tytułem poniesionych kosztów windykacji, nie więcej niż faktycznie poniesione koszty windykacji oraz możliwość domagania się kwot, wymienionych w tabeli w umowie, związanych z pisemnymi informacjami, monitami, przesyłaniem korespondencji, nie tylko zostały narzucone pożyczkobiorcy, bez uzgodnienia z nim ale i w świetle pozostałych zastrzeżonych umownie świadczeń, a także możliwości skorzystania przez powoda

z przewidzianych prawem rozwiązań dotyczących niewykonywania umów przez zobowiązanego, powoduje uznanie tego rodzaju postanowień umownych za naruszające równorzędność stron umowy, nieuczciwe, odbiegające od przyjętych standardów postępowania.

W przypadku ubezpieczenia pożyczki, co do zasady sama możliwość ubezpieczenia umowy jest dozwolona. Zrozumiałym jest konieczność zabezpieczenia przez powoda swoich interesów na wypadek śmierci ubezpieczonego, całkowitej trwałej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji pożyczkobiorcy w wyniku nieszczęśliwego wypadku lub choroby. Jednakże ubezpieczenie umowy pożyczki w wysokości wskazanej w niniejszej sprawie, ale również na warunkach wynikających ze sprawy jaka toczy się przed tutejszym Sądem o sygn. akt I C 1190/16 wskazuje przerzucanie ryzyka, ciężaru i kosztów prowadzenia działalności przez powoda na pożyczkobiorców. W niniejszej sprawie natomiast powód w ogóle nie przedstawił kalkulacji naliczonej składki ubezpieczeniowej na koszty związane ze swoją prowizją, jak i kwoty faktycznie odprowadzonej do ubezpieczyciela. Z tego powodu milczenie powoda na temat twierdzeń pozwanych o naliczaniu przez pożyczkobiorcę nadmiernie wysokiej prowizji własnej od zawartego ubezpieczenia należało uznać za przyznanie faktów na podstawie art. 230 k.p.c.

W ocenie Sądu wątpliwości budzi także wysokość opłaty przygotowawczej za zawarcie umowy w kwocie 502 zł, co stanowi ponad 10% kwoty faktycznie udzielonej pożyczki. Tu także ocenić należy, czy okoliczności zawarcia umowy uzasadniały naliczenie przez powoda tak wysokiej opłaty. Z doświadczenia życiowego bowiem wynika, iż przeciętna kwota opłaty przygotowawczej za zawarcie umowy kształtuje się w wysokości 5% kwoty kredytu, taką bowiem maksymalną kwotę kosztów kredytu określał art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim z dnia 20 lipca 2001 r. (Dz.U. Nr 100, poz. 1081), obowiązujący do dnia 17.11.2011 r. Zdaniem Sądu w tym przypadku powód także naruszył to reguły uczciwości i rzetelnego postępowania. Nie przedstawił bowiem żadnych okoliczności, z których wynikałoby, że wysokość naliczonej opłaty przygotowawczej była ponadstandardowa i uzasadniona z jakiegokolwiek powodu związanego choćby z dodatkowymi staraniami, czy działaniami zmierzającymi do ustalenia zdolności kredytowej pozwanych. W wyroku z dnia 22 czerwca 2010 r. Sąd Najwyższy (sygn. akt IV CSK 555/09, Legalis nr 392590) stwierdził, iż na podstawie klauzuli generalnej zasad współżycia społecznego z art. 58 § 2 k.c. i 353¹ k.c. w zw. z art. 56 k.c. możliwa jest zmiana wysokości należnej opłaty, tak aby interes obu kontrahentów został uszanowany. Dlatego zdaniem Sądu wysokość opłaty przygotowawczej w niniejszej sprawie stanowić powinna 5% wartości udzielonej pożyczki w kwocie 5 000 zł, a więc 250 zł.

Mając powyższe na względzie, przyjęć należy, iż nieuzgodnione indywidualnie z pozwanymi postanowienia umowne są nieważne i nie wiążą pozwanych, natomiast w pozostałym zakresie pozwani powinni wykonać umowę zgodnie z jej treścią i zwrócić powodowi 5 000 zł należności głównej, 382 zł wynagrodzenia umownego, 60 zł za monity zgodnie z ustalonym ryczałtem i potwierdzoną ilością wysłanych wezwań, a także 250 zł z tytułu opłaty przygotowawczej, łącznie 5 692 zł. Odliczając od tej kwoty wysokość uiszczonych przez pozwanych wpłat na poczet zawartej pożyczki w łącznej kwocie 4 654 zł, do zapłaty przez pozwanych powodowi pozostaje kwota 1 038 zł. Z tego powodu wydany nakaz zapłaty na podstawie art. 496 k.p.c. należało uchylić i ponownie orzec w przedmiocie pozwu. O odsetkach ustawowych za opóźnienie od chwili wypowiedzenia umowy orzeczono na podstawie art. 481 § 2¹ k.c. w zw. z art. 455 k.c.

W związku z częściowym cofnięciem pozwu, Sąd na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. umorzył postępowanie w tym zakresie.

W pozostałej części powództwo zostało oddalone, jako niezasadne, z przyczyn wskazanych wyżej.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. dokonując ich stosunkowego rozdzielenia w proporcji w jakiej strony proces przegrały. Pozwani przegrali sprawę w 20%, zatem w tej proporcji powinni ponieść koszty powoda, które wyniosły 2 486 zł (2 417 zł wynagrodzenia pełnomocnika i 69 zł opłaty stosunkowej), co daje kwotę 497 zł. Powód natomiast przegrał proces w 80% i w tej wysokości powinien zwrócić pozwanym ich koszty, które wyniosły 2 612 zł (2 417 zł wynagrodzenia pełnomocnika i 195 zł opłaty od zarzutów), co daje kwotę 2 090 zł. Różnicując koszty po obu stronach (2 090 zł-497 zł), powód powinien zwrócić powodowi kwotę 1 593 zł, o czym orzeczono w pkt. 5 wyroku.

SSR/-/E. P.